

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 202/05-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Alexandra Bröstla a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. F. H., bytom Ž., zastúpeného advokátom JUDr. R. A., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 539/93, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 539/93 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 539/93 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. F. H. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom jednototisíc slovenských korún), ktoré mu je okresný súd p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť Ing. F. H. trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 5 302 Sk (päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. R. A., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 202/05 z 25. augusta 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. F. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 539/93.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 16. apríla 1993 a 4. mája 1993 na okresnom súde „(...) návrh na určenie neplatnosti rozhodnutia riaditeľa organizácie žalovaného o odvolaní žalobcu z funkcie riaditeľa odštepného závodu žalovaného“ a „návrh na určenie neplatnosti výpovede žalobcov z 23. 8. 1993 ako aj návrh na náhradu mzdy“. Okresný súd spojil tieto návrhy sťažovateľa na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 6 C 539/93.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr 3538/05 doručeným ústavnému súdu 24. októbra 2005 predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom sa uvádza:

„Zo sťažnosti vyplýva, že rozhodné obdobie sťažovateľ ohraničuje dňom 7. 4. 2004 (vybavenie sťažnosti). Dňa 23. 9. 2005 sudkyňa určila termín pojednávania (č. l. 105).

Preto len toto obdobie možno považovať za významné pri posúdení.

Poukazujem na právnu úpravu o súdoch (z. č. 757/2004 Z. z.) vo väzbe na právnu úpravu disciplinárnej zodpovednosti sudcu a zodpovednosť za náhradu škody spôsobenej pri výkone štátnych záležitostí.

Ak sa teda sťažovateľ v roku 2005 obrátil na Ústavný súd, mal využiť všetky účinné prostriedky a tou by bola aj sťažnosť. Tú, ktorú podal, je právne bezvýznamná, vzhľadom na dobu, kedy bola podaná (pred citovanou právnou úpravou).

Žiadame preto sťažnosť odmietnuť (pokiaľ táto sa môže týkať len obdobia od 4/2004 do 9/2005). (...)

Pokiaľ ide o skutkovú a právnu zložitost' veci, sťažovateľ nemá záujem na podstate sporu, resp. už niekoľko rokov nemôže byť ani teoreticky riaditeľom závodu. Nemôže preto v tejto časti konania ani trvať porušenie, či ohrozovanie jeho práv.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bolo aj stanovisko vo veci konajúcej sudkyne z 23. septembra 2005, v ktorom chronologicky opísala priebeh konania v predmetnej veci a ďalej uviedla, „... že do funkcie sudkyne som bola zvolená dňa 27. 10. 2000 a bola som pridelená na Okresný súd v Žiline. Na tomto súde bola v tom čase kritická situácia, čo do počtu nerozhodnutých vecí a nedostatočného personálneho a materiálneho vybavenia. Prevezala som agendu C - 239 vecí z rokov 1990 až 1998, 144 vecí z roku 1999, agendu E - 148 vecí z rokov 1990 až 1996. Išlo o spisy, ktoré boli pridelené postupne viacerým sudcom, ktorí v nich nekonali, alebo konali iba sporadicky. Táto skutočnosť sa potom odrazila aj na stave týchto vecí a potrebe vynaloženia dlhšieho času ich študovania.

Okrem toho v roku 2000 bolo na OS v Žiline prijaté opatrenie, podľa ktorého sa všetky nové civilné veci zapisovali do reg. Nc a do reg. C sa zapisovali veci, ktoré neznesli odklad (o osobnom stave, predbežné opatrenia a pod.). Od roku 2001 sa popri bežnom nápade začali prevádzkať všetky tieto veci z reg. Nc do reg. C, čím sa zvýšil celkový nápad a malo to aj vplyv na skladbu vecí, ktoré boli pridelené.

Z mojej strany je vynakladané maximálne úsilie konať v mne pridelených veciach. Ich počet je však taký, že nie je možné v nich konať priebežne.

Vzhľadom na situáciu na tunajšom súde sudcovia žiadali štátnu správu o jej riešenie, využila som aj možnosť upozornenia v zmysle zák. č. 385/2000 Z. z. Na základe týchto skutočností nedošlo k prietahom v tomto konaní mojím zavinením“.

Právny zástupca sťažovateľa v podaní zo 7. novembra 2005 doručenom ústavnému súdu 11. novembra 2005 k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že:

„1. K ohraničeniu rozhodného obdobia

Porušiteľ vo svojom vyjadrení uvádza, že rozhodné obdobie pre posúdenie sťažnosti bolo ohraničené dátumom 7. 4. 2005 (správne má byť 7. 4. 2004, pozn. ústavného súdu). Toto konštatovanie však možno označiť za úplne mylné. V samotnom znení sťažnosti je viackrát výslovne uvedené, v ktorých obdobiach konania porušiteľ nekonal, a teda došlo k zbytočným prietahom v prerokovaní veci. Jednak tomu tak bolo po zrušení prvostupňového rozsudku porušiteľa odvolacím súdom a vrátení veci na prerokovanie porušiteľovi (po 23. 11. 1994), druhýkrát po úprave označenia žalovaného podaním právneho zástupcu žalobcu (po 18. 7. 2001) a po tretíkrát v období po 7. 4. 2004. Zo samotnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky je jasné a nepochybné, že obdobie, ktoré je rozhodné pre posúdenie, či došlo k zbytočným prietahom konania, je obdobie od podania návrhu na začatie napadnutého konania až po jeho právoplatné ukončenie. Preto považujeme vyjadrenie porušiteľa k ohraničeniu rozhodného obdobia pre posúdenie sťažnosti za nekvalifikované a mylné.

2. K otázke skutkovej a právnej zložitosti sporu

V napadnutom občianskoprávnom spore sú predmetom sporu vzťahy založené pracovnoprávnym pomerom žalobcu k žalovanému. Podľa nášho názoru zložitost' sporu po právnej ani po skutkovej stránke naozaj nedosahuje také parametre, aby bola ospravedlniteľným dôvodom pre doposiaľ jedenásťročné trvanie sporu.

3. K otázke záujmu žalobcu na podstate sporu

Ústavná sťažnosť, ku ktorej sa porušiteľ prostredníctvom predsedu súdu týmito slovami vyjadril, sa navyše netýka podstaty sporu. Dotýka sa porušenia základného ľudského práva sťažovateľa, ktoré mu garantuje Ústava Slovenskej republiky, ako aj Listina základných ľudských práv a slobôd. Pokiaľ sa jedná o podstatu napadnutého sporu,

k nej má právo a zároveň povinnosť sa vyjadriť výlučne zákonný sudca v zmysle príslušných ustanovení O. s. p.

Je nenáležité tvrdiť, že účastníkovi občianskoprávneho sporu, ktorý je navrhovateľom, a predmetom sporu sú jeho práva vyplývajúce z pracovnoprávneho vzťahu, môže byť popri jedenásť rokov trvajúcim a stále prebiehajúcim spore upretý jeho záujem na konečnom prerokovaní a právoplatnom ukončení súdneho konania. Predmetom sporu je nielen neplatnosť výpovede, ale takisto aj určenie, či pracovný pomer trvá. Za týchto okolností musíme konštatovať stav právnej neistoty zapríčinený konaním, respektíve práve nekonaním porušiteľa. Takýto stav vynútiteľnosti práva, tobôž v rámci pracovnoprávnych vzťahov, je v našej spoločnosti absolútne neprípustný.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 539/93 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

- 20. júla 1993 bol okresnému súdu doručený žalobný návrh sťažovateľa o určenie neplatnosti jeho odvolania z funkcie riaditeľa proti vtedajšiemu D., š. p., B. (ďalej len „odporca“) a súčasne bol zaplatený súdny poplatok,

- 18. augusta 1993 okresný súd vyzval odporcu na písomné vyjadrenie k žalobnému návrhu, ktorý sa vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 6. septembra 1993,

- 2. novembra 1993 okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. november 1993,

- 19. novembra 1993 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd spojil vec vedenú pod sp. zn. 16 C 802/93 (sťažovateľ podal 2. septembra 1993 na okresnom súde žalobný návrh na určenie neplatnosti výpovede a náhradu ušlej mzdy proti tomu istému odporcovi) a sp. zn. 6 C 539/93 na spoločné konanie pod jednu sp. zn. 6 C 539/93,

pojednávane bolo odročené na neurčito za účelom výsluchu svedkov navrhnutých účastníkmi,

- 7. januára 1994 okresný súd dožiadal bývalý Obvodný súd Bratislava 2 (ďalej len „dožiadany súd“) o vypočutie svedka, výsluch sa uskutočnil 22. februára 1994 (spis bol 25. marca 1994 vrátený okresnému súdu),

- 26. mája 1994 okresný súd nariadil termín pojednávania na 17. jún 1994,

- 15. júna 1994 bola pred okresným súdom spísaná zápisnica s jedným zo svedkov, ktorý sa z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti nemohol dostaviť na pojednávane nariadené na 17. jún 1994,

- na pojednávani 17. júna 1994 okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 539/93-44 (ďalej len „zamietajúci rozsudok okresného súdu“) žalobné návrhy sťažovateľa zamietol,

- 13. júla 1994 sťažovateľ podal odvolanie proti zamietajúcejmu rozsudku okresného súdu,

- 28. júla 1994 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplataenie súdneho poplatku za podané odvolanie a vyzval odporcu na vyjadrenie k nemu (urobil tak podaním doručeným okresnému súdu 16. augusta 1994),

- 14. septembra 1994 bol predmetný spis predložený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), ktorý 10. septembra 1994 zamietajúci rozsudok okresného súdu uznesením č. k. 14 Co 3163/94-64 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, (spis bol 23. novembra 1994 vrátený okresnému súdu),

- 16. januára 1995 predsedníčka senátu okresného súdu vyslovila svoju zaujatosť k sťažovateľovi, o ktorej krajský súd rozhodol 15. februára 1995 tak, že ju vylúčil z prejednávania a rozhodovania v tejto veci (spis bol vrátený okresnému súdu 27. februára 1995),

- 23. marca 1995 bol spis predložený predsedovi okresného súdu na prikázanie veci inému sudcovi, v zmysle rozhodnutia krajského súdu o zaujatosti sudkyne,

- 27. marca 1995 predseda okresného súdu prikázal vec na prejednanie novej zákonnej sudkyne,

- 28. augusta 1997 okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. september 1997, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom vypočutia svedka dožiadaným súdom,

- 26. júla 1999 bol dožiadanému súdu doručený spis spolu so žiadosťou okresného súdu o vypočutie svedka z 29. júna 1999,
- 11. februára 2000 (po viacerých predvolaniach na termíny 8. október 1999, 24. november 1999, 26. január 2000) bol dožiadaným súdom vypočutý svedok (21. februára 2000 bol spis vrátený okresnému súdu),
- 22. februára 2000 bol spis určený na prejednanie a rozhodnutie do nového senátu okresného súdu a 31. októbra 2000 opätovne do ďalšieho senátu okresného súdu,
- 12. júna 2001 okresný súd vyzval sťažovateľa na označenie odporcu v súlade so zápisom v obchodnom registri (sťažovateľ tak urobil podaním doručeným okresnému súdu 20. júla 2001),
- v spise sa nachádza záznam z 15. decembra 2003 o predložení spisu na kontrolu a poverenie zo 7. marca 2005 na previerku súdneho spisu,
- 23. septembra 2005 okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. december 2005.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je určenie neplatnosti výpovede a náhrada mzdy, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú

starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania. Súdny majú s takými pracovnoprávnymi spormi dlhodobé skúsenosti a právna úprava obsiahnutá v zákone č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, ktorá sa v danej veci aplikuje, je jasná a jej výklad a používanie sú súdnou praxou ustálené. K otázke neplatnosti rozviazania pracovného pomeru a náhrady mzdy existuje množstvo rozhodnutí publikovaných v oficiálnych zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk. Posudzovaný spor takéhoto druhu na okresnom súde podľa názoru ústavného súdu (ktorý sa opiera o obsah spisu) nie je sporom, ktorý by kládol osobitné nároky na dokazovanie a na právne posúdenie veci. Ústavný súd preto nepovažoval vec za právne a fakticky zložitú.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

Sťažovateľ sa o plynulosť priebehu konania zaujímal, čo potvrdzuje jeho žiadosť o pokračovanie v konaní z 21. júna 1997 a sťažnosť na priesťahy v konaní z 11. decembra 2003.

Okresný súd vo svojom vyjadrení poukázal na to, že *„sťažovateľ nemá záujem na podstate sporu, resp. už niekoľko rokov nemôže byť ani teoreticky riaditeľom závodu“* a že *„Nemôže preto v tejto časti konania ani trvať porušenie, či ohrozovanie jeho práv“*.

Ústavný súd sa stotožňuje so stanoviskom právneho zástupcu sťažovateľa, že *„je nenáležité tvrdiť, že účastníkovi (...), ktorý je navrhovateľom, a predmetom sporu sú jeho práva vyplývajúce z pracovnoprávneho vzťahu, môže byť popri jedenást rokoch trvajúcom a stále prebiehajúcim spore upretý záujem na konečnom prerokovaní a právoplatnom ukončení súdneho konania. Predmetom sporu je nielen neplatnosť výpovede, ale takisto aj určenie, či pracovný pomer trvá“*.

3. Ústavný súd sa napokon zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že napadnuté občianskoprávne konanie o určenie neplatnosti výpovede a náhradu mzdy, ktoré sa začalo 20. júla 1993, trvá viac ako 12 rokov, čo vzhľadom na povahu napadnutej veci je samo osebe z ústavnoprávneho hľadiska netolerovateľné. Okresný súd bol pritom v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný a nepreukázal vo veci relevantnú procesnú činnosť v týchto obdobiach:

- od 27. marca 1995, keď predseda okresného súdu prikázal vec novej zákonnej sudkyňi, do 28. augusta 1997, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. september 1997, t. j. takmer 2 a pol roka,

- od 16. septembra 1997, keď sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom vypočutia svedka dožiadaným súdom, do 29. júna 1999, keď okresný súd dožiadal dožiadaný súd o jeho vypočutie, t. j. 1 a trištvrte roka,

- od 21. februára 2000, keď dožiadaný súd vrátil spis okresnému súdu, do 12. júna 2001, keď vo veci konajúca sudkyňa vyzvala sťažovateľa na upresnenie označenia odporcu, t. j. 1 rok a 4 mesiace,

- od 20. júla 2001, keď sťažovateľ upresnil označenie odporcu, do 23. septembra 2005, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. december 2005, t. j. 4 roky a 2 mesiace.

Okresný súd teda minimálne počas 9 rokov a 9 mesiacov vo veci nevykonával úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako navrhovateľ vo veci o určenie neplatnosti odvolania z funkcie riaditeľa závodu, neplatnosti výpovede a náhradu mzdy počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priesťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

Ako neefektívny postup okresného súdu ústavný súd vyhodnotil v súlade so svojou predchádzajúcou judikatúrou (napr. IV. ÚS 400/04, IV. ÚS 178/05) aj skutočnosť, že konanie vo veci bolo zbytočne predĺžené v dôsledku nedostatočne vykonaného

dokazovania, čo konštatoval krajský súd, keď uznesením z 20. októbra 1994 č. k. 14 Co 3163/94-64 zrušil meritórny zamietajúci rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V súvislosti s uvedeným vzal ústavný súd do úvahy svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. „Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol“ (napr. IV. ÚS 164/2003, IV. ÚS 121/2004, IV. ÚS 267/2004).

Obranu okresného súdu, resp. vo veci konajúcej sudkyne spočívajúcu v enormnej zaťažnosti súdu a nedostatočnom personálnom vybavení nemožno akceptovať. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či tieto práva boli porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti s'ťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov.

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali

zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na to ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 6 C 539/93, došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie sťažovateľom označeného základného práva okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priesťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 100 000 Sk z dôvodov, že nekonanie okresného súdu malo „*dopad na zabezpečenie existenčných potrieb (...), ako aj na funkčnosť celej spoločnosti*“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Opierajúc sa o svoju predchádzajúcu judikatúru (napr. IV. ÚS 233/03) ústavný súd zobral pri priznaní primeraného finančného zadost'učinenia a ustálení jeho výšky do úvahy aj tú skutočnosť, že v danom prípade ide najmä z pohľadu sociálnych dopadov o závažnú statusovú vec pre sťažovateľa.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 539/93, ktorá je viac ako 12 rokov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný považoval priznanie sťažovateľom požadovanej sumy 100 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. A. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/05 Z. z. (ďalej len „vyhláška“) každý úkon po 2 501 Sk a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 5 302 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. november 2005